

Norsk Kulturråd
Postboks 4808
Nydalén, 0422 Oslo

post@kulturradet.no

29.05.2019

Delrapport prosjektnummer 332994

Norsk Industriarbeidermuseum har på vegne av Nettverk for arbeiderkultur og arbeidslivshistorie i 2018 mottatt kr. 400 000 fra museumsprogrammet til Norsk Kulturråd til et treårig forskningsprosjekt. Det er gitt tilsagn om tilsvarende beløp i 2019 og 2020. Resultatet av prosjektet vil bli 11 fagfellevurderte case-studier innenfor temaet arbeidsliv. Det er inngått skriftlige avtaler med alle prosjektdeltakerne som er underskrevet av institusjonens øverste leder. Avtalen inneholder opplysninger om gjensidige forventninger og forpliktelser.

Prosjektet er nå, som planlagt, inne i den første fasen som skal avsluttes i september i år. Målet i denne fasen er å utvikle fellesforståelsen i prosjektet og utarbeide individuelle prosjektskisser. 10 av 11 prosjektdeltakere har levert utkast til prosjektskisse. Den siste skissen planlegges å leveres til høsten.

Det er arrangert to prosjektseminarer. Det første handlet om forskningsdesign og vitenskapelige teorier. For å tilføre prosjektet kunnskap om de nyeste forskningsresultatene var professor emeritus i historie Knut Kjeldstadli invitert til å holde et innlegg. Prosjektet fikk også råd knyttet til forskningstema og forskningsdesign. På det andre seminaret var teamet teori og metode. De innleverte prosjektskissene ble behandlet og hver enkelt prosjektdeltaker fikk tilbakemeldinger fra de andre deltakerne. Prosjektskissene skal leveres til veilederne 15. august i år, som skal gi tilbakemelding til hver enkelt prosjektdeltaker.

Prosjektet skal engasjere to veiledere for å bistå deltakerne i forskingsprosessen. Professor i historie Ingar Kaldal har takket ja til å bli den ene, og i nær framtid skal vi inngå en skriftlig avtale om vilkåra for dette. Vi arbeider også med konkrete navn til den andre veilederen, og planen er at det skal være avklart før i løpet av juni.

Tre prosjektdeltakere har trukket seg, men det antas at antall prosjektdeltakere opprettholdes. To nye har allerede kommet til, og den siste ventes å tiltre prosjektet til høsten. Som følge av disse endringene har prosjektet nå deltakere fra 8 institusjoner i stedet for 7.

Prosjektet utvikles av en arbeidsgruppe som utgjør den administrative ledelsen i prosjektet. Denne gruppa har også hatt ansvaret for utviklingen av Nettverk for arbeiderkultur og arbeidslivshistorie. For at gruppa skal kunne konsentrere seg om prosjektet, skal det settes ned en ny gruppe som skal overta oppgavene som er knyttet til nettverket. Det vil derfor bli

noen endringer i sammensetningen av arbeidsgruppa til prosjektet. Den skal i framtida bestå av personer som er med i prosjektet.

I slutten av januar 2019 var prosjektleder tilstede på oppstartsamling for museumsprogrammene i Bodø. Hovedfokuset i samlingen for forskningsprogrammet var selve forskningsspørsmålet og forskningsdesign. Forskerne Teemu Ryymin og Hans Jakob Ågotnes fra UiB var tilstede og gav tilbakemeldinger til de ulike prosjektene. Vårt prosjekt ble rådet til å arbeide mer med, samt presisere, forskningsspørsmålet og forskningsdesignen. I tillegg fikk vi tilbakemelding om å arbeide mer med forskningstemaet.

Utgangspunktet for vårt prosjekt var å se på sammenhengen mellom den nordiske velferdsmodellen og arbeidslivet ved å studere utviklingen av deltidsarbeid, som er lite belyst i forskningen. I begynnelsen av juni 2018, samme uke som vår søknad ble sendt kulturrådet, gav professor emeritus i historie Knut Kjeldstadli ut boken «Arbeid og klasse». Noen måneder etter gav samfunnsforskeren Line Eldring og førstelektor Elin Ørjasæter ut boken «Løsarbeidersamfunnet». Begge disse bøkene har gitt prosjektet noen svært viktige perspektiver på sammenhengen mellom velferdsstaten og arbeidslivet.

I boken «Løsarbeidersamfunnet» defineres ulike tilknytningsformer, eller juridiske avtaler, som finnes mellom arbeidstaker og arbeidsgiver. Sentralt i boka er den britiske samfunnsforskeren Guy Standings teori om prekariatet. Han mener at andelen arbeidstakere som har en løs tilknytning til arbeidslivet vokser i den vestlige verden, og definerer disse i en ny klasse han kaller prekariatet. Begrepet er sammensatt av ordspillet på proletariat, arbeiderklassen, og ordet prekær som viser til noe som er usikkert eller ustabil. På grunn av at proletariatet og prekariatet har motstridene interesser, taler ikke fagforeningene den nye klassen sine interesser, hevder han videre. Han mener også at den nye klassen vil slutte opp om høyre-radikale, fascistiske bevegelser.

Professor Kjeldstadli er ikke enig med Standing i at prekariatet er en ny klasse. Siste kapittel i boken «Arbeid og klasse» heter «Standardarbeideren og prekariatet». Her analyserer Kjeldstadli prekariatet i et historisk perspektiv. Han finner at lønnsarbeiderklassen har bestått av mange ulike sjikt i lange tider, og at prekære forhold i arbeidslivet ikke er noe nytt. Han definerer standardarbeideren som fulltidsarbeidende, og deltidsarbeidere er dermed en atypisk standardarbeider eller en del av prekariatet.

Tilbakemeldingene prosjektet har fått fra forskerne tyder på at det er hensiktsmessig å inkludere flere former for juridisk binding i arbeidslivet enn deltidsarbeidere. Dette innebærer at vi ønsker å endre prosjektittel og presisere forskningstemaet og problemstilling. Vi vil ta kontakt med kulturrådet for å undersøke om det må fremmes en egen skriftlig søknad om dette.

Prosjektet har tatt kontakt med flere museer i de andre nordiske landene for å finne fram til museumsforskere som kunne delta i prosjektet, men har foreløpig ikke lyktes. Begrunnelsen som gis er at de har begrenset med forskningsmidler og midlene er allerede bundet opp til prosjekter som ikke handlet om deltidsarbeid. Men vi arbeider videre med den nordiske forankringen og håper at endringen av tittel på prosjektet, som innebærer at prosjektet vil få et bredere perspektiv, vil virke positivt. Lykkes vi ikke med dette vil vi ta kontakt med museene

med tanke på å arrangere en konferanse eller seminar med ambisjon om å samarbeide mer over de nordiske landegrensene.

Vi vil også arbeide mot andre nordiske forskningsmiljø. I 2020 skal det arrangeres en historiker konferanse med tittelen “Labouring Lives and Political Protest Across and Beyond the Nordic Countries” i København. Fristen for å levere forslag til innlegg er høsten 2019, og prosjektet tar sikte på å levere inn et forslag. Vi vil også oppfordre prosjektdeltakerne om å delta på konferansen.

Vi har foreløpig ikke lykket med å skaffe midler fra andre enn Norsk kulturråd til dette prosjektet, men nye forsøk vil bli iverksatt. Det tas sikte på å revidere budsjettet høsten 2019. Framdrift og aktivitet er ellers i tråd med innsendt prosjektplan og arbeidsbudsjett.